

**UDKAST TIL
Forslag
til**

Lov om ændring af lov om ægteskabs indgåelse og opløsning
(Decorumkrav og obligatorisk kursus i dansk familieret, frihed og folkestyre)

§ 1

I lov om ægteskabs indgåelse og opløsning, jf. lovbekendtgørelse nr. 1818 af 23. december 2015, foretages følgende ændring:

1. I § 16 indsættes efter stk. 2 som *stk. 3-8*:

”*Stk. 3.* Som udøver af offentlig myndighed skal en præst i de i stk. 1, nr. 2-3, nævnte trossamfund udvise en adfærd, der ikke gør den pågældende uegnet eller uværdig til at udøve offentlig myndighed.

Stk. 4. Kirkeministeren kan tilbagekalde en vielsesbemyndigelse til en præst i de i stk. 1, nr. 2-3, nævnte trossamfund, hvis den bemyndigede ikke længere opfylder betingelserne for tildeling af vielsesbemyndigelse.

Stk. 5. Tildeling af vielsesbemyndigelse skal betinges af, at præsten i de i stk. 1, nr. 2-3 nævnte trossamfund inden 6 måneder efter meddelelse af vielsesbemyndigelse har gennemført et kursus i dansk familieret, frihed og folkestyre. Fristen på 6 måneder kan efter ansøgning forlænges ved lovligt forfald. En præst, som nævnt i 1. pkt., kan af kirkeministeren fritages for at deltage i kurset, hvis præsten har et tilsvarende dokumenteret kendskab til dansk familieret, frihed og folkestyre. Det påhviler den i 1. pkt. nævnte præst at fremlægge dokumentation herfor.

Stk. 6. Som afslutning på kurset underskriver præsten, jf. stk. 5, en løfteerklæring om, at den pågældende i sit virke som forkynder vil overholde dansk lovgivning.

Stk. 7. Kurset finansieres gennem brugerbetaling.

Stk. 8. Kirkeministeren fastsætter nærmere regler om kursets indhold.”

§ 2

Stk. 1. Loven træder i kraft [den 1. januar 2017.]

Stk. 2. Ændring af ægteskabslovens § 16, stk. 5 – 8, jf. dette lovforslags § 1, nr. 1, finder ikke anvendelse for personer, som inden lovens ikrafttræden har indgivet ansøgning om vielsesbemyndigelse.

§ 3

Stk. 1. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland, men kan ved kongelig anordning sættes i kraft for Grønland med de afvigelser, som de særlige grønlandske forhold tilsiger.

Bemærkninger til lovforslaget
Almindelige bemærkninger

Indholdsfortegnelse

1. Indledning	2
2. Lovforslagets indhold	3
2.1. Decorumkrav for præster, imamer, forkyndere eller tilsvarende embedsindehaver i trossamfund uden for folkekirken	3
2.1.1. Gældende ret.....	3
2.1.2. Aftale om vielsesbemyndigelse og decorumkrav	5
2.1.3. Lovfæstelse af decorumkrav og regler om tilbagekaldelse af vielsesbemyndigelse.....	6
2.2. Obligatorisk kursus i dansk familieret, frihed og folkestyre	6
2.2.1. Gældende ret.....	7
2.2.2. Aftale om obligatorisk kursus i dansk familieret, frihed og folkestyre.....	7
2.2.3. Forslag om obligatorisk kursus for vielsesforrettere i trossamfund uden for folkekirken [Den del af aftalen, der vedr. udenlandske forkyndere med forkynderophold, sendes til høring i selvstændigt lovforslag]	8
2.3. Løfteerklæring	8
2.3.1. Gældende ret.....	8
2.3.2. Aftale om løfteerklæring [Forslagene vedr. udenlandske forkyndere fremgår af selvstændigt lovforslag, der sendes til høring senere]	9
2.3.3. Forslag om løfteerklæring	9
3. Økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige	9
4. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet	9
5. Administrative konsekvenser for borgerne	10
6. Miljømæssige konsekvenser.....	10
7. Forholdet til EU-retten	10
8. Hørte myndigheder og organisationer mv.	10
9. Sammenfattende skema.....	10
Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser	10

1. Indledning

Udover folkekirken er der i dag mange forskellige trossamfund i Danmark. Nogle af disse trossamfund er karakteriseret ved, at de er anerkendt som trossamfund ved kongelig resolution inden den 1. januar 1970 eller er godkendt som trossamfund fra den 1. januar 1970 eller derefter ved ministeriel beslutning. Fælles for de

ved kongelig resolution anerkendte trossamfund og de ved ministeriel beslutning godkendte trossamfund er, at præster, imamer, forkyndere og tilsvarende embedsindehavere inden for disse trossamfund i medfør af bestemmelserne i lov om ægteskabs indgåelse og opløsning § 16, stk. 1, jf. § 17, stk. 2, og bekendtgørelse om kirkelig vielse uden for folkekirken kan tildeles bemyndigelse til at foretage vielser med borgerlig gyldighed. I funktionen som vielsesforretter udøver den pågældende embedsindehaver offentlig myndighed.

Der findes imidlertid religiøse forkyndere i Danmark, som misbruger det danske samfunds frihedsrettigheder til at prædike had og forsøge at undergrave grundelementerne i det samfund, som de burde være en del af, og det forekommer problematisk, hvis de gennem deres adfærd modarbejder og undergraver danske love.

Regeringen og Socialdemokraterne, Dansk Folkeparti og Det Konservative Folkeparti indgik den 31. maj 2016 en aftale om initiativer rettet mod religiøse forkyndere, som søger at undergrave danske love og værdier og understøtte parallelle retsopfattelser. Et af initiativerne i aftalen angår fratagelse af offentlig anerkendelse.

Aftaleparterne er enige om, at der fortsat skal være stor rummelighed til at mene, hvad man vil, og at der skal være plads til forskellige trossamfund i Danmark. Men det er samtidig aftaleparternes klare holdning, at der skal kunne trækkes en grænse, når der er tale om autoriteter i et religiøst læresamfund, som udviser en adfærd, der undergraver danske love og understøtter parallelle retsopfattelser.

Aftalen er for så vidt angår de ændringer, der er indeholdt i dette lovforslag, uddybet i enighedspapirer henholdsvis den 19. maj 2016 og den 31. maj 2016. Disse enighedspapirer er bilag 3 og 4 til aftalen.

Med dette lovforslag foreslås det, at der stilles klare og tydelige krav i form af en lovfæstelse af det i dag ulovbestemte decorumkrav (værdighedskrav) til præster, imamer, forkyndere eller tilsvarende embedsindehavere i trossamfund uden for folkekirken, der tildeles vielsesbemyndigelse. Der foreslås samtidig en tydeliggørelse af, at manglende opfyldelse af decorumkravet har betydning i relation til tildeling og tilbagekaldelse af vielsesbemyndigelse.

Det foreslås endvidere, at der indføres et obligatorisk kursus i dansk familieret, frihed og folkestyre for præster, imamer, forkyndere og tilsvarende embedsindehavere i trossamfund udenfor folkekirken, der ønsker vielsesbemyndigelse. Ved kursets afslutning skal de pågældende underskrive en løfteerklæring om at ville overholde dansk lovgivning.

Med ændringen sker der en parallelitet til de krav, der i dag gælder for folkekirkens præster, jf. nedenfor.

2. Lovforslagets indhold

2.1. Decorumkrav for præster, imamer, forkyndere eller tilsvarende embedsindehaver i trossamfund uden for folkekirken

2.1.1. Gældende ret

Embedsindehavere i anerkendte og godkendte trossamfund og menigheder kan efter ansøgning herom til Kirkeministeriet få bemyndigelse til at foretage kirkelige vielser med borgerlig gyldighed.

Kirkeministeriets adgang til at give vielsesbemyndigelse til embedsindehavere i anerkendte og godkendte trossamfund har hjemmel i lov om ægteskabs indgåelse og opløsning (ægteskabsloven) § 16, stk. 1, nr. 2-3, jf. § 17, stk. 2, samt bekendtgørelse om kirkelig vielse uden for folkekirken.

Når et trossamfund søger om en vielsesbemyndigelse, stiller Kirkeministeriet visse krav til embedsindehaveren, da den pågældende som vielsesforretter udøver offentlig myndighed. I Vejledning om ansøgning om vielsesbemyndigelse og indhentelse af børneattest, som findes på Kirkeministeriets hjemmeside, er angivet en række krav til ansøgninger om vielsesbemyndigelse, herunder at embedsindehaveren skal vedlægge:

- dokumentation for statsborgerskab (andre statsborgere end danske),
- dokumentation for lovligt ophold (andre statsborgere end danske og nordiske),

- tro- og loveerklæring for tidspunkt for indrejse i Danmark (EU-borgere),
- samtykkeerklæring til indhentelse af straffeoplysninger,
- sprogerklæring (andre statsborgere end danske og nordiske),
- dokumentation for tilmelding og optagelse på kursus i dansk, hvis ansøgeren ikke behersker det danske sprog,
- fødselsattest (og eventuel dåbsattest) for ansøgeren,
- erklæring fra trossamfundet om ansøgerens status i trossamfundet,
- børneattest,
- oplysninger om, hvorvidt ansøgeren skal føre ministerialbøger (gælder kun for anerkendte trossamfund), og
- oplysninger om vielsesritualet, hvis det er første gang, der i trossamfundet søges om vielsesbemyndigelse.

Kirkeministeriets afgørelse om bemyndigelse til at foretage vielser kan gives på fire forskellige måder, hvilket også fremgår af Kirkeministeriets Vejledning om ansøgning om vielsesbemyndigelse og indhentelse af børneattest, p. 3:

- Anerkendelse som præst mv., herunder med stående vielsesbemyndigelse, i et anerkendt trossamfund.
- Enkeltstående (ad hoc) vielsesbemyndigelse til andre præster mv. inden for et anerkendt trossamfund.
- Stående vielsesbemyndigelse til præster mv. i godkendte trossamfund.
- Enkeltstående (ad hoc) vielsesbemyndigelse til præster mv. i godkendte trossamfund.

Meddelelse om godkendelse som trossamfund eller menighed og meddelelse af bemyndigelse til at forrette vielser i trossamfundet med borgerlig gyldighed må anses for at være begunstigende forvaltningsakter, idet de begge forudsætter Kirkeministeriets imødekommelse af en konkret ansøgning.

Derimod indeholder ægteskabsloven ikke på nuværende tidspunkt regler om decorumkrav til præster, imamer, forkyndere eller tilsvarende embedsindehavere i trossamfund uden for folkekirken, der tildeles vielsesbemyndigelse, og dermed heller ikke regler om konsekvensen af manglende opfyldelse af decorumkravet.

Begrebet ”decorum” (eller ”decorum officiale”) betegner en adfærdskodeks, nemlig det med en offentlig stilling forbundne krav om en vis til stillingen svarende vandel.

For præster i folkekirken kan man finde lovfastsatte vandelskrav allerede i Kong Christian V’s Danske Lov (DL) fra 1683. Overskriften på DL’s 2. bogs 11. kapitel (DL 2-11) er således ”om Præsters Liv og Levnet, Forseelser og Bøder”, og i dette kapitels 1 (2-11-1) pålægges generelt præster at være gode eksempler og ikke vanære præsteembedet.

Inden for den offentlige ansættelsesret – særligt inden for tjenestemandsansættelsen – er decorum-begrebet bl.a. kommet til udtryk i tjenestemandslovens § 10: ”Tjenestemanden skal samvittighedsfuldt overholde de regler, der gælder for hans stilling, og såvel i som uden for tjenesten vise sig værdig til den agtelse og tillid, som stillingen kræver”. I den juridiske litteratur antages det i dag, at denne bestemmelse har afløst bestemmelsen i DL 2-11-1, for så vidt angår tjenestemandsansatte præster i folkekirken.

Hvad der nærmere ligger i decorumkravet, kan ikke udtrykkes præcist, bl.a. fordi decorumkravets indhold beror på skiftende tiders adfærdsmønstre og opfattelser. Decorumkravet vil endvidere typisk skærpes, når der er tale om højere tjenestemandstillinger, men det betyder ikke, at decorumkravet nødvendigvis er det samme for alle tjenestemandstillinger på samme niveau. Tjenestens karakter, herunder graden af udadvendthed i stillingen, kan f.eks. have betydning.

Det antages, at der for overenskomstansatte gælder et krav svarende til decorumkravet i tjenestemandslovens § 10. Denne retstilstand omfatter således bl.a. folkekirkens overenskomstansatte præster.

For så vidt angår embedsindehavere med vielsebemyndigelse i trossamfund uden for folkekirken, er der tale om et privat ansættelsesforhold eller lignende i forhold til trossamfundet, hvor den pågældende i henhold til den offentligretlige bemyndigelse samtidig udøver offentlig myndighed i form af indstiftelse af ægteskab med borgerlig gyldighed. Decorumkravet for disse personer må, i mangel af udtrykkelige lovbestemmelser herom, antages at gælde på ulovbestemt grundlag.

Ved tilbagekaldelse af en forvaltningsakt forstås det forhold, at den udstedende forvaltningsmyndighed af egen drift ændrer sin egen gyldige afgørelse.

I visse tilfælde kan der direkte i lovgivningen være taget stilling til tilbagekaldelsesspørgsmål, og i disse tilfælde må eventuelle tvivlsspørgsmål afgøres ud fra sædvanlige lovforklæringsprincipper.

Tilbagekaldelse – herunder tilbagekaldelse af begunstigende forvaltningsakter - kan også ske på ulovbestemt grundlag. En afgørelse om tilbagekaldelse skal opfylde de almindelige forvaltningsprocessuelle og forvaltningsretlige krav om f.eks. partshøring samt retsgrundsætningerne om saglighed og om proportionalitet.

Tilbagekaldelse af en begunstigende forvaltningsakt kan ske dels som følge af, at forudsætningerne for den *oprindelige* afgørelse viser sig ikke at have været opfyldt, dels i tilfælde af, at forudsætningerne for afgørelsen *efterfølgende* tilsidesættes.

Det er almindeligt antaget, at medmindre en part har gjort sig skyldig i svig eller i øvrigt tilsidesat en ham eller hende påhvilende oplysningspligt, følger det af officialprincippet, at risikoen for, at en oprindelig tilbagekaldelsesgrund ikke har indgået i grundlaget for den oprindelige afgørelse, i almindelighed må påhvile myndigheden. Det vil herved altid kunne tillægges betydning, om partens egne forhold kan karakteriseres som bebrejdelssværdige eller ej, herunder om parten har været bekendt med, at der har foreligget svigagtige forhold i forbindelse med udstedelsen af den oprindelige afgørelse, eller om parten i øvrigt har været i ond tro med hensyn til en vildfarelse hos myndigheden.

Tilbagekaldelse som følge af, at forudsætningerne for en begunstigende forvaltningsakt efterfølgende brister, vil bl.a. kunne ske i tilfælde af misbrug af en meddelt tilladelse eller anden tilsidesættelse af vilkår for anvendelse af tilladelsen. Endvidere vil tilbagekaldelse efter omstændighederne kunne ske, hvis de oprindelige forudsætninger ikke længere kan anses for opfyldt.

En sådan bristende forudsætning kan efter omstændighederne indtræde, hvis en embedsindehaver med vielsebemyndigelse i et trossamfund uden for folkekirken, ikke længere lever op til det i dag ulovbestemte decorumkrav. Ved bemyndigelsen til at forrette kirkelige vielser med borgerlig gyldighed tildeles den pågældende en adgang til at udøve offentlig myndighed. Det følger heraf, at den bemyndigede skal leve op til den værdighed og tillid, som udøvelsen af myndighedsfunktionen forudsætter.

En afgørelse, der lægger vægt på en sådan bristet forudsætning, kan som sagt kun resultere i tilbagekaldelse af vielsebemyndigelsen, hvis afgørelsen herom træffes i overensstemmelse med de almindelige forvaltningsretlige regler, herunder grundsætningen om proportionalitet.

Det skal tilføjes, at ligesom et oprindeligt afslag på at meddele en embedsindehaver vielsebemyndigelse ikke har nogen betydning for anerkendelsen eller godkendelsen af det pågældende trossamfund, har en efterfølgende tilbagekaldelse af en vielsebemyndigelse ikke i sig selv nogen konsekvenser for anerkendelsen eller godkendelsen af trossamfundet.

2.1.2. Aftale om vielsebemyndigelse og decorumkrav

Kirkeministeren bad den 4. marts 2016 Trossamfundsudvalget om at overveje spørgsmålene om tildeling og tilbagetagelse af en vielsebemyndigelse og afgive en separat udtalelse herom.

På baggrund heraf afgav Trossamfundsudvalget den 13. maj 2016 en indstilling om vielsebemyndigelse og tilbagekaldelse af vielsebemyndigelse for embedsindehavere i trossamfund uden for folkekirken.

Som baggrund for indstillingen afdækkes i kort træk, hvilke konkrete og generelle krav en præst, imam, forkynder eller tilsvarende embedsindehaver i trossamfund uden for folkekirken, der ansøger om vielsesbemyndigelse, skal opfylde, samt hvilke muligheder der foreligger for at tilbagekalde vielsesbemyndigelse for sådanne embedsindehavere.

I indstillingen konstateres det, at decorumkravet (værdighedskravet) for embedsindehavere med vielsesbemyndigelse i trossamfund uden for folkekirken ikke beror på et offentligretligt ansættelsesforhold, men derimod på ulovbestemt grundlag. Decorumkravet betyder, at forkynderen som udøver af offentlig myndighed skal udvise en adfærd, der ikke gør den pågældende uegnet eller uværdig til at udøve offentlig myndighed. Der kan f.eks. rejses decorumsag, hvis en præst, imam el. lignende vier mindreårige eller foretager vielse uden begge parter samtykke.

For at tydeliggøre dette decorumkrav og skabe klarere rammer for tildeling og tilbagekaldelse af vielsesbemyndigelse anbefaler Trossamfundsudvalget, at decorumkravet lovfæstes.

Aftaleparterne er enige om, at der med statens tildeling af vielsesbemyndigelse til præster, imamer m.fl. i trossamfund uden for folkekirken skal stilles et tydeligt krav til de pågældende om, at vedkommende skal udvise en adfærd, der ikke gør den pågældende uegnet eller uværdig til at udøve offentlig myndighed (decorumkrav). Manglende opfyldelse af decorumkrav kan indebære, at der ikke kan tildeles vielsesbemyndigelse, og at en allerede tildelt vielsesbemyndigelse kan tilbagetages.

Aftaleparterne er enige om, at decorumkravet skal lovfæstes. Herved vil det blive tydeliggjort, at der gælder et decorumkrav for præster, imamer m.fl. med vielsesbemyndigelse, ligesom det tydeliggøres, at manglende opfyldelse af decorumkravet har betydning både i relation til tildeling og tilbagekaldelse af vielsesbemyndigelse.

2.1.3. Lovfæstelse af decorumkrav og regler om tilbagekaldelse af vielsesbemyndigelse.

Med lovforslagets § 1, nr. 1, foreslås det, at der indsættes en bestemmelse i ægteskabslovens § 16, stk. 3, om, at en vielsesforretter som udøver af offentlig myndighed skal udvise en adfærd, der ikke gør den pågældende uegnet eller uværdig til at udøve offentlig myndighed.

Med den foreslåede lovfæstelse af decorumkravet (værdighedskravet) til præster, imamer, forkyndere eller tilsvarende embedsindehavere i trossamfund uden for folkekirken, der tildeles vielsesbemyndigelse, stilles der tydelige krav til dem.

Med forslaget til ægteskabslovens § 16, stk. 4, tydeliggøres det samtidig, at manglende opfyldelse af decorumkravet har betydning i relation til tildeling og tilbagekaldelse af vielsesbemyndigelse.

Det bemærkes i den forbindelse, at spørgsmålet om, hvorvidt decorumkravet i givet fald er overtrådt eller ej, må bero på en konkret vurdering. Ved denne vurdering bør Kirkeministeriet lægge afgørende vægt på den praksis, der gennem tiden er udviklet vedrørende decorumkrav i forhold til folkekirkens præster.

Som nævnt i afsnit 2.1.1. gælder der i dag et decorumkrav for præster i folkekirken. Manglende overholdelse af decorumkravet kan for disse præster få ansættelsesretlige konsekvenser – herunder i form af afsked. Med forslaget om lovfæstelse af decorumkravet (værdighedskravet) til præster, imamer, forkyndere eller tilsvarende embedsindehavere i trossamfund uden for folkekirken, og lovfæstelsen af muligheden for at tilbagekalde en vielsesbemyndigelse tydeliggøres en parallelitet mellem præster i folkekirken og præster, imamer, forkyndere eller tilsvarende embedsindehavere i trossamfund uden for folkekirken med vielsesbemyndigelse.

Efter bestemmelsens ordlyd vil manglende deltagelse i det obligatoriske kursus i dansk familieret, frihed og folkestyre eller manglende underskrivelse af løfteerklæringen også kunne betyde, at vielsesbemyndigelsen kan tilbagekaldes.

2.2. Obligatorisk kursus i dansk familieret, frihed og folkestyre

2.2.1. Gældende ret

I dag følger det af udlændingelovens § 9 f, stk. 5, at forlængelse af en opholds- og arbejdstilladelse som religiøs forkynder m.fl. forudsætter, at ansøgeren inden for 6 måneder har gennemført et undervisningsforløb om dansk familieret, hvis ansøgeren som led i sit virke foretager eller vil foretage vielser med borgerlig gyldighed.

Formålet med denne undervisning er at øge forkyndernes forståelse for dansk familieret og styrke deres generelle forudsætninger for at rådgive og vejlede deres menigheder i overensstemmelse med dansk ret.

Kurset berører forskellige familieretlige emner, som har relevans for religiøse forkynderes daglige virke med et særligt fokus på reglerne om indgåelse af ægteskab, skilsmisse og forældremyndighed. Desuden berører undervisningen samspillet og modsætningerne mellem dansk ret og danske traditioner på den ene side og religiøse normer og sædvaner, herunder de sociale og manglende juridiske konsekvenser af ikke-borgerligt gyldige religiøse vielser og religiøse ægteskabskontrakter, på den anden side.

Kurset udbydes af Ankestyrelsen og afholdes som et 2-dages kursus. Undervisningen foregår som udgangspunkt på engelsk og med tolkebistand afhængigt af deltagernes sprogmæssige kompetencer.

Ved kursets indførelse blev der afsat en fireårig bevilling fra finanslovskonto § 15.77.02. 30 (Styrkelse af integrationsindsatsen) til finansiering af kurset.

Efter gennemførelse modtager deltagerne et deltagercertifikat.

Derimod stilles der i dag ikke krav om, at andre personer, der ønsker vielsesbemyndigelse, skal gennemføre et kursus i dansk familieret. Dette gælder både danskere og udlændinge med et andet opholdsgrundlag end forkynderopholdet i medfør af udlændingelovens § 9 f.

2.2.2. Aftale om obligatorisk kursus i dansk familieret, frihed og folkestyre

Aftaleparterne er enige om, at det er vigtigt, at præster, imamer, forkyndere eller tilsvarende embedsindehavere i trossamfund uden for folkekirken, der tildeles vielsesbemyndigelse, samt udenlandske forkyndere m.fl., der får opholdstilladelse efter udlændingelovens § 9 f, har indsigt i og forstår dansk familieret, frihed og folkestyre, så de opnår generelle forudsætninger for at rådgive og vejlede deres menigheder i overensstemmelse med dansk ret.

Aftaleparterne er derfor enige om at indføre et obligatorisk kursus i dansk familieret, frihed og folkestyre for præster, imamer, forkyndere og tilsvarende embedsindehavere i trossamfund udenfor folkekirken, der ønsker vielsesbemyndigelse, og udenlandske forkyndere, der søger om forlængelse af ophold i Danmark i medfør af udlændingelovens § 9 f, uanset om de samtidig ansøger om vielsesbemyndigelse.

I aftalen er det beskrevet, at undervisningen skal berøre forskellige familieretlige emner, som har relevans for religiøse forkynderes daglige virke med et særligt fokus på reglerne om indgåelse af ægteskab, skilsmisse og forældremyndighed. Desuden skal undervisningen berøre samspillet og modsætningerne mellem dansk ret og danske traditioner på den ene side og religiøse normer og sædvaner, herunder de sociale og manglende juridiske konsekvenser af ikke-borgerligt gyldige religiøse vielser og religiøse ægteskabskontrakter, på den anden side.

Undervisningen skal herudover omfatte lovgivning om ytrings- og religionsfrihed, folkestyre, ligestilling mellem kønnene og frihed til seksuel orientering, ikke-diskrimination og kvinderettigheder.

Aftaleparterne er også enige om, at kursusdeltageren som afslutning på kursus skal underskrive en løfteerklæring om, at den pågældende i sit virke som forkynder vil overholde dansk lovgivning, herunder ytrings- og religionsfrihed, ligestilling mellem kønnene og frihed til seksuel orientering, ikke-diskrimination og kvinderettigheder.

Kurset finansieres gennem brugerbetaling.

2.2.3. Forslag om obligatorisk kursus for vielsesforrettere i trossamfund uden for folkekirken [Den del af aftalen, der vedr. udenlandske forkyndere med forkynderophold, sendes til høring i selvstændigt lovforslag]

Med lovforslagets § 1, nr. 1, (forslaget til ægteskabslovens § 16, stk. 5) foreslås det, at det bliver en forudsætning for tildeling af vielsesbemyndigelse til præster, imamer, forkyndere og tilsvarende embedsindehavere i trossamfund uden for folkekirken, at de gennemfører et kursus i dansk familieret, frihed og folkestyre.

Kurset bliver således obligatorisk for præster, imamer, forkyndere og tilsvarende embedsindehavere i trossamfund uden for folkekirken, der ønsker vielsesbemyndigelse.

Forkyndere, der ikke søger om vielsesbemyndigelse, vil ikke blive omfattet af et krav om at deltage i et kursus i dansk familieret, frihed og folkestyre.

Kurset skal være gennemført inden 6 måneder efter, at præsten m.v. har fået vielsesbemyndigelse. Fristen på 6 måneder kan dog efter ansøgning forlænges ved lovligt forfald.

Med forslaget til ægteskabslovens § 16, stk. 5, 3. – 4. pkt., foreslås det, at vielsesforretteren af kirkeministeren kan blive fritaget for at deltage i kursuset, hvis den pågældende kan dokumentere et tilsvarende kendskab til dansk familieret, frihed og folkestyre.

Dette vil fx kunne være tilfældet, hvis den pågældende har gennemført undervisningen på pastoralseminariet eller har afsluttet en dansk uddannelse som BA.jur., cand.jur. eller socialrådgiver. Det forudsættes, at der kun rent undtagelsesvis sker fritagelse for at deltage i kurset.

Det foreslås med forslaget til ægteskabslovens § 16, stk. 7, at det obligatoriske kursus i dansk familieret, frihed og folkestyre finansieres ved brugerbetaling fra de deltagende præster, imamer, forkyndere eller tilsvarende embedsindehavere i trossamfund uden for folkekirken, der får tildelt vielsesbemyndigelse.

Med forslaget til ægteskabslovens § 16, stk. 8, bemyndiges kirkeministeren til at fastsætte nærmere regler om kursets indhold. Det er tanken, at bemyndigelsen skal anvendes til at fastsætte regler om, at undervisningen som udgangspunkt skal berøre forskellige familieretlige emner, som har relevans for religiøse forkynderes daglige virke med et særligt fokus på reglerne om indgåelse af ægteskab, skilsmisse og forældremyndighed. Desuden skal undervisningen berøre samspillet og modsætningerne mellem dansk ret og danske traditioner på den ene side og religiøse normer og sædvaner, herunder de sociale og manglende juridiske konsekvenser af ikke-borgerligt gyldige religiøse vielser og religiøse ægteskabskontrakter, på den anden side.

Undervisningen skal herudover omfatte lovgivning om ytrings- og religionsfrihed, folkestyre, ligestilling mellem kønnene og frihed til seksuel orientering, ikke-diskrimination og kvinderettigheder.

Undervisningen vil få et omfang svarende til det kursus, der allerede er obligatoriske for udenlandske forkyndere, der søger om forlængelse af forkynderopholdet, og som led i deres virke foretager eller vil foretage vielser med borgerlig gyldighed, jf. afsnit 2.2.1.

Med forslaget sker der således en parallelitet til de krav, der i dag gælder for folkekirkens præster. Ud over bestået teologisk kandidateksamen er det en betingelse for at kunne ansættes som præst i den danske folkekirke og dermed foretage vielser i folkekirken med borgerlig gyldighed, at kandidaten har deltaget i undervisningen på pastoralseminariet. Formålet med undervisningen på pastoralseminariet er på videnskabeligt grundlag at give en pastoralteologisk videreuddannelse som forberedelse til at kunne varetage en præstestilling i folkekirken. Undervisningen foregår hen over et semester og veksler mellem praktik og undervisning i praktisk teologiske fag samt administration.

2.3. Løfteerklæring

2.3.1. Gældende ret

I dag afgiver præster i de anerkendte trossamfund en løfteerklæring samtidig med, at de anerkendes som præster i trossamfundet og dermed får vielsesbemyndigelse.

Erklæringen har denne ordlyd:

”Ved kongelig resolution af [dato] er jeg, [navn] anerkendt som præst for [trossamfundets navn]. De kirkelige handlinger, jeg foretager i denne egenskab, får borgerlig gyldighed.

Jeg lover på ære og samvittighed, at jeg vil overholde den danske lovgivning og hermed de regler og forskrifter, der vedrører den borgerlige side af de kirkelige handlinger.

(Dato)

(Præstens underskrift)”

Præster, der ansættes i folkekirken, eller som stadfæstes som valgmenighedspræster, afgiver præsteløftet, jf. ansættelseslovens § 5. Præsteløftet antages på linje med andre erhvervsmæssige kaldsløfter at være uden selvstændigt retligt indhold (men er en ansættelsesbetingelse).

2.3.2. Aftale om løfteerklæring [Forslagene vedr. udenlandske forkyndere fremgår af selvstændigt lovforslag, der sendes til høring senere]

Aftaleparterne er enige om, at kursusdeltageren, jf. ovenfor afsnit 2.2., som afslutning på kurset skal underskrive en løfteerklæring om, at den pågældende i sit virke som forkynder vil overholde dansk lovgivning, herunder lovgivningen om ytrings- og religionsfrihed, ligestilling mellem kønnene og frihed til seksuel orientering, ikke-diskrimination og kvinderettigheder.

2.3.3. Forslag om løfteerklæring

Med lovforslagets § 1, nr. 1, (ægteskabslovens § 16, stk. 6) foreslås det, at forkyndere, der har gennemført det obligatoriske kursus i dansk familieret, frihed og folkestyre, skal underskrive en løfteerklæring om, at den pågældende i sit virke som forkynder vil overholde dansk lovgivning.

Manglende overholdelse af gældende ret kan være en medvirkende årsag til, at der rejses en decorumsag, hvis den pågældende har vielsesbemyndigelse, jf. lovforslagets § 1, nr. 1, med forslaget til ny § 16, stk. 4, i ægteskabsloven.

Med forslaget bliver der således parallelitet mellem de krav, der som nævnt i afsnit 2.3.1. gælder for præster i folkekirken, herunder det i ansættelseslovens § 5 anførte krav om aflæggelse af præsteløfte, og kravet om, at vielsesforrettere i andre trossamfund skal afgive en løfteerklæring.

3. Økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige

Lovforslagets § 1, nr. 1, om kontrol, tilsyn og sagsbehandlinger af decorumsager, sager om fritagelse for at deltage i kurset i dansk familieret, frihed og folkestyre og om løfteerklæring indebærer en merudgift på Kirkeministeriets bevilling på finansloven på 0,7 mio. kr. årligt. Udgiften indgår i Kirkeministeriets bidrag til forslag til finanslov 2017.

Lovforslaget har ingen økonomiske og administrative konsekvenser for regioner og kommuner.

4. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet

Lovforslaget har ingen økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet.

5. Administrative konsekvenser for borgerne

Kravet i lovforslagets § 1, nr. 1, om, at vielsesforretteren i forbindelse med ansøgning om vielsesbemyndigelse skal underskrive en løfteerklæring, vil indebære en yderst begrænset byrde for den enkelte person.

6. Miljømæssige konsekvenser

Lovforslaget har ikke miljømæssige konsekvenser.

7. Forholdet til EU-retten

Lovforslaget indeholder ingen EU-retlige aspekter.

8. Hørte myndigheder og organisationer mv.

Et udkast til lovforslaget har i perioden 1. juli 2016 til 19. august 2016 været i høring hos følgende myndigheder og organisationer m.v.: [.....]

9. Sammenfattende skema.

Vurdering af konsekvenser og lovforslag

	Positive konsekvenser/ mindre udgifter	Negative konsekvenser/ merudgifter
Økonomiske konsekvenser for stat, kommuner og regioner	Ingen	0,7 mio. kr. årligt på FFL
Administrative konsekvenser for stat, kommuner og regioner	Ingen	Ingen
Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Miljømæssige konsekvenser	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for borgerne	Ingen	Yderst begrænsede konsekvenser
Forholdet til EU-retten	Lovforslaget indeholder ingen EU-retlige aspekter	

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Det bemærkes, at ægteskabslovens terminologi er ”præster”. Dette begreb opfattes i praksis som omfattende gejstlige i det pågældende trossamfund og omfatter derfor præster, imamer og andre med et forkynderembede i trossamfundet.

Forslaget om til at indsætte et *stk. 3* i § 16 i lov om ægteskabs indgåelse og opløsning (ægteskabsloven) er en konsekvens af aftaleparternes ønske om at stramme kravene for at kunne virke som religiøs forkynder i Danmark, og Trossamfundsudvalgets indstilling af 13. maj 2016, hvori det anbefales, at et krav om decorum for præster, imamer, forkynder eller tilsvarende embedsindehaver i trossamfund uden for folkekirken, der ansøger om vielsesbemyndigelse, lovfæstes.

Begrebet ”decorum” (eller ”decorum officiale”) betegner en adfærdskodeks, nemlig det med en offentlig stilling forbundne krav om en vis til stillingen svarendeandel.

Inden for den offentlige ansættelsesret – særligt inden for tjenestemandansættelsen – er decorum-begrebet bl.a. kommet til udtryk i tjenestemandlovens § 10: ”Tjenestemanden skal samvittighedsfuldt overholde de regler, der gælder for hans stilling, og såvel i som uden for tjenesten vise sig værdig til den agtelse og tillid, som stillingen kræver”.

Det antages i den juridiske litteratur, at der for overenskomstansatte gælder et krav svarende til decorumkravet i tjenestemandlovens § 10. Denne retstilstand omfatter således bl.a. folkekirkens overenskomstansatte præster.

For så vidt angår embedsindehavere med vielsesbemyndigelse i trossamfund uden for folkekirken, er der tale om et privat ansættelsesforhold eller lignende i forhold til trossamfundet, hvor den pågældende i henhold til den offentligretlige bemyndigelse samtidig udøver offentlig myndighed i form af stiftelse af ægteskab med borgerlig gyldighed. Decorumkravet for disse personer har hidtil beroet på ulovbestemt grundlag, men vil med forslaget til ægteskabslovens § 16, stk. 3, fremover fremgå udtrykkeligt af lovgivningen.

Med forslaget til at indsætte et *stk. 4* i ægteskabslovens § 16 præciseres det, at manglende opfyldelse af decorumkravet kan betyde, at vielsesbemyndigelsen tilbagekaldes. Ved en tilbagekaldelse forstås det forhold, at den udstedende forvaltningsmyndighed myndighed (det ansvarlige ressortministerium) af egen drift ændrer sin egen, gyldige afgørelse.

En afgørelse om tilbagekaldelse skal opfylde de almindelige forvaltningsprocessuelle og forvaltningsretlige krav om f.eks. partshøring samt retsgrundsætningerne om saglighed og om proportionalitet.

Tilbagekaldelse af en begunstigende forvaltningsakt, som en tildeling af vielsesbemyndigelse utvivlsomt vil være, kan ske dels som følge af, at forudsætningerne for den *oprindelige* afgørelse viser sig ikke at have været opfyldt, dels i tilfælde af, at forudsætningerne for afgørelsen efterfølgende tilsidesættes.

For så vidt angår en embedsindehaver med vielsesbemyndigelse i et trossamfund uden for folkekirken, tildeles denne en bemyndigelse til at forrette vielser med borgerlig gyldighed, og den pågældende tildeles således en adgang til at udøve offentlig myndighed. Denne bemyndigelse vil således også kunne tilbagekaldes, hvis den pågældende vielsesforretter ikke længere lever op til den værdighed og tillid som udøvelsen af myndighedsfunktionen forudsætter. For så vidt angår præster i anerkendte trossamfund vil tilbagekaldelse ske ved kongelig resolution.

Spørgsmålet om, hvorvidt decorumkravet i givet fald er overtrådt eller ej, må bero på en konkret vurdering. Ved denne vurdering vil kirkeministeren lægge afgørende vægt på den praksis, der gennem tiden er udviklet vedrørende decorumkrav i forhold til folkekirkens præster.

Efter bestemmelsens ordlyd vil manglende deltagelse i det obligatoriske kursus i dansk familieret, frihed og folkestyre eller manglende underskrivelse af løfteerklæringen også kunne betyde, at vielsesbemyndigelsen kan tilbagekaldes.

Som nævnt i afsnit 2.1.1. gælder der i dag et decorumkrav for præster i folkekirken. Manglende overholdelse af decorumkravet kan for disse præster få ansættelsesretlige konsekvenser – herunder i form af afsked. Med forslaget om lovfæstelse af decorumkravet til præster, imamer, forkyndere eller tilsvarende embedsindehavere i trossamfund uden for folkekirken og lovfæstelsen af muligheden for at tilbagekalde en vielsesbemyndigelse bliver der parallelitet mellem præster i folkekirken og vielsesforrettere i trossamfund uden for folkekirken.

Der henvises til de almindelige bemærkninger afsnit 2.1.

Forslaget til at indsætte et *stk. 5* i ægteskabslovens § 16 indebærer et udvidet krav til de præster, imamere, forkyndere eller tilsvarende embedsindehavere i trossamfund uden for folkekirken, der søger om vielsesbemyndigelse.

Således vil det fremover være en forudsætning for tildeling af vielsesbemyndigelse, at vielsesforretteren inden 6 måneder efter meddelelse af vielsesbemyndigelse har gennemført et kursus i dansk familieret, frihed og folkestyre.

Hidtil har kravet om kursus alene været gældende for udenlandske forkyndere, som har søgt om forlængelse af forkynderopholdet i medfør af udlændingelovens § 9 f, hvis ansøgeren foretager eller ønsker at foretage vielser med borgerlig gyldighed.

Bestemmelsen har til formål at sikre, at præster, imamer, forkyndere eller tilsvarende embedsindehavere i trossamfund uden for folkekirken, der tildeles vielsesbemyndigelse, har indsigt i og forstår dansk familieret, frihed og folkestyre, så de opnår generelle forudsætninger for at kunne rådgive og vejlede deres menigheder i overensstemmelse med dansk ret.

Fristen på 6 måneder kan efter ansøgning forlænges ved lovligt forfald, og en vielsesforretter kan helt fritages fra deltagelse i kurset, hvis vielsesforretteren kan dokumentere et tilsvarende kendskab til dansk familieret, frihed og folkestyre.

Fritagelsen vil f.eks. kunne ske, hvis den pågældende har gennemført pastoralseminariet eller har afsluttet en dansk uddannelse som BA.jur., cand.jur. eller socialrådgiver. Det forudsættes, at fritagelse i praksis kun sker rent undtagelsesvist.

Der henvises til de almindelige bemærkninger afsnit 2.2.

Med forslaget til at indsætte et *stk. 6* i ægteskabslovens § 16 indføres et krav om, at vielsesforretteren som afslutning på det obligatoriske kursus i dansk familieret, frihed og folkestyre skal underskrive en løfteerklæring om, at den pågældende i sit virke som forkynder vil overholde dansk lovgivning.

Afgivelse af løfteerklæringen skal ses i sammenhæng med, at vielsesforretteren har en offentlig bemyndigelse til at foretage vielser med borgelig gyldighed og er undergivet et decorumkrav. Manglende overholdelse af dansk lovgivning vil kunne betyde, at der rejses decorumsag om tilbagekaldelse af vielsesbemyndigelsen.

Der henvises til de almindelige bemærkninger afsnit 2.3.

Med forslaget til at indsætte et *stk. 7* i ægteskabslovens § 16 fastsættes krav om brugerbetaling for deltagelse i kurset dansk familieret, frihed og folkestyre.

Det er den enkelte præst, imam, forkynder og tilsvarende embedsindehaver i trossamfund uden for folkekirken, der ønsker en vielsesbemyndigelse, og det forekommer derfor også mest naturligt, at det er vedkommende selv, eller det trossamfund han/hun er tilknyttet, som afholder udgifterne til kurset.

Med forslaget til at indsætte et *stk. 8* i ægteskabslovens § 16 bemyndiges kirkeministeren til at fastsætte nærmere regler om kursets indhold.

Det er hensigten, at undervisningen som udgangspunkt skal berøre forskellige familieretlige emner, som har relevans for religiøse forkynderes daglige virke med et særligt fokus på reglerne om indgåelse af ægteskab, skilsmisse og forældremyndighed. Desuden skal undervisningen berøre samspillet og modsætningerne mellem dansk ret og danske traditioner på den ene side og religiøse normer og sædvaner, herunder de sociale og manglende juridiske konsekvenser af ikke-borgerligt gyldige religiøse vielser og religiøse ægteskabskontrakter, på den anden side.

Undervisningen skal herudover omfatte lovgivning om ytrings- og religionsfrihed, folkestyre, ligestilling mellem kønnene og frihed til seksuel orientering, ikke-diskrimination og kvinderettigheder.

Undervisningen vil få et omfang svarende til det kursus, der allerede er obligatoriske for udenlandske forkyndere, der søger om forlængelse af forkynderopholdet, og som led i deres virke foretager eller vil foretage vielser med borgerlig gyldighed, jf. afsnit 2.2.1.

Der henvises til de almindelige bemærkninger afsnit 2.2.

Som nævnt i afsnit 2.2.3 og 2.3.3 skabes der med kravet om vielsesforretters deltagelse i det obligatoriske kursus og afgivelse af løfteerklæring parallelitet til de krav, der gælder for præster i folkekirken.

Til § 2

I bestemmelsens *stk. 1* foreslås det, at loven træder i kraft den 1. januar 2017.

Med bestemmelsens *stk. 2* foreslås en overgangsbestemmelse, der indebærer, at kravet om deltagelse i kursus i dansk familieret, frihed og folkestyre samt underskrivelse af løfteerklæringen ved kursets afslutning, bliver obligatorisk for præster, imamer, forkyndere og andre embedsindehaver i trossamfund uden for folkekirken, der søger om vielsesbemyndigelse efter lovens ikrafttræden. Vielsesforrettere, der inden lovens ikrafttræden har søgt om eller fået vielsesbemyndigelse vil derfor ikke blive omfattet af det nye kursuskrav[, medmindre de pågældende allerede skulle gennemgå kursus i medfør af den nugældende § 9 f, stk. 5, i udlændingeloven.]

Til § 3

Bestemmelsen fastsætter lovens territoriale gyldighedsområde. Bestemmelsen indebærer, at loven ikke gælder for Færøerne og Grønland, men at loven ved kgl. anordning kan sættes i kraft for Grønland med de ændringer, som de grønlandske forhold tilsiger.

Lovforslaget sammenholdt med gældende lov

Gældende formulering

Lovforslaget

§ 1

I lov om ægteskabs indgåelse og opløsning, jf. lov-
bekendtgørelse nr. 1818 af 23. december 2015, fore-
tages følgende ændring:

1. I § 16 indsættes efter stk. 2 som *stk. 3-8*:

”*Stk. 3.* Som udøver af offentlig myndighed skal en
præst i de i stk. 1, nr. 2-3, nævnte trossamfund udvi-
se en adfærd, der ikke gør den pågældende uegnet
eller uværdig til at udøve offentlig myndighed.

Stk. 4. Kirkeministeren kan tilbagekalde en vielse-
bemyndigelse til en præst i de i stk. 1, nr. 2-3, nævn-
te trossamfund, hvis den bemyndigede ikke længere
opfylder betingelserne for tildeling af vielsesbemyn-
digelse

Stk. 5. Tildeling af vielsesbemyndigelse skal betin-
ges af, at præsten i de i stk. 1, nr. 2-3 nævnte tros-
samfund inden 6 måneder efter meddelelse af viel-
sesbemyndigelse har gennemført et kursus i dansk
familieret, frihed og folkestyre. Fristen på 6 måneder
kan efter ansøgning forlænges ved lovligt forfald. En
præst, som nævnt i 1. pkt., kan af kirkeministeren
fritages for at deltage i kurset, hvis præsten har et
tilsvarende dokumenteret kendskab til dansk fami-
lieret, frihed og folkestyre. Det påhviler den i 1. pkt.
nævnte præst at fremlægge dokumentation herfor.

Stk. 6. Som afslutning på kurset underskriver præ-
sten, jf. stk. 5, en løfteerklæring om, at den pågæl-
dende i sit virke som forkynder vil overholde dansk
lovgivning.

Stk. 7. Kurset finansieres gennem brugerbetaling.

Stk. 8. Kirkeministeren fastsætter nærmere regler om
kursets indhold.”

§ 2

Stk. 1. Loven træder i kraft [den 1. januar 2017.]

Stk. 2. Ændring af ægteskabslovens § 16, stk. 5 – 8,
jf. dette lovforslags § 1, nr. 1, finder ikke anvendelse
for personer, som inden lovens ikrafttræden har ind-

givet ansøgning om vielsesbemyndigelse.

§ 3

Stk. 1. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland, men kan ved kongelig anordning sættes i kraft for Grønland med de afvigelser, som de særlige grønlandske forhold tilsiger.